

any 1831. —² Quatre focs, a la fi dels llocs pertanyents a J. de Bellera; després: «Oneig» i *Aydiro* que serien Oveix i Aidí. Doncs tampoc això és ben segur, car abunden els err. de còpia en aquest cens i hi ha el poblet *El Castell*, te. de La Pobleta i prop d'Oveix.

ASTRANUÉ

Ant. Pladevall en la *Gr. Enc. Cat.* (s. v. *Bellera*): 10 «monestir desaparegut, prop de la borda de St. Genís (Sarroca de Bellera); fundat a princ. del S. ix; dedicat a St. Genís, St. Adrià i St. Esteve; restaurat a fi del segle i donat a Lavaix; vora del Flamicell». Això consta en un doc. de Lavaix, a. 1068: «Domnis sanctis --- 15 martiribus quorum reliquie in vaselica qui fundata est super alveo Flumencello, que alio vocabulo nuncupatur *Astranue*, ubi sunt uviate reliquie Sti. Genesisii et Sti. Stephani et St. Adriani». ¹ Terrado es preguntava si pot ser el de Sentís, però no ho crec, perquè no és prop del riu Flamicell sinó del Bosia, hi ha 10 o 15 k. de grans serres i valls entremig, i Sentís ve de *Sent Tirs*; ² i suggereix que tingui origen comú amb *Alastrué*, llogaret arag. veí d'Aínsa i Boltaña: això últim ja ens fa barrinar, intuïnt algun possible, però vague, lligam fonètic.

(El nostre amic Pladevall podria trobar l'advocació, que jo ignoro, de la parr. d'Estavill, per si coincideix amb un d'aquells tres sants.)

Doncs aquí endevino un audaç enllaç genealògic ³⁰ que no sols possibilitaria l'acudit d'En Terrado, sinó que donaria una clau lluminosa de l'etimologia; essent així, la possibilitat d'explicar-ho tot d'un cop, justifica i legitima l'atreviment de la idea. Crec que pot venir tot plegat del NP basco-ribagorçà *Asterdum* (pròpiament 'l'escorcollador, el rastrejador'), que vaig documentar i explicar en la inscripció d'Ovarra (S. I), en *EntreDL* II, 136.1, 136.4, 133.6f., 137ss. (format amb el bc. *axter* 'indagació, escorcoll' i el sufix pan-basc *-dun* de nom d'agent *Asterdum-ari* en datiu en el marbre d'Ovarra). Pux que aquí ens trobem quasi a la mateixa comarca que Ovarra, i els deriv. en -ōI (> -ué -ui), formats sobre arrels basques, es troben en massa, podem partir d'*ASTERDUNŌI, sincopat normalment en **Asternoil/-nué*; sense altre detall extraordinari que el lleuger recul de la r en *Astranué*. ³

Per altra banda: és cosa ben sabuda que la -N intervocàlica, que en molts parlars bascos caigué aviat del tot, en el suletí sovint apareix en forma de -r-: es concebria, doncs, l'evolució insinuada per Terrado per al d'Aínsa, suposant que, esdevingut *-rdurué* i dissimilat *-rdulué*, donés **Astarlué* amb una síncope paral·lela, d'on **Astralué* i metàt. *Alastrué*.

¹ En l'ed. del cartulari de Lavaix per Puig Ferrater, § 30, p. 81, esmenem la mala segmentació *flumen* ⁵⁵ *Cello*, i el mot inexistent «uniates»: és el mateix que el cast. ant. i lleon. *uviar*, *uyar*, 'trobar, sortir al pas' [DECH v, 798, nota 7, des de 1102 al S. xvi] OBVIARE. —² Tampoc pot ser *Astell* (supra, a més de 10 k.). Però almenys geogràficament hi hauria ⁶⁰

raó per pensar en *Estavill*, que és elevat per alt del Flamicell, i més a prop d'aquest riu que de Bellera, i entremig, només a 2 o 3 k. de Bellera (la Bastida etc.). Fonèticament tampoc fóra clar; tanmateix... puix que en tot cas cal partir del bascoide -OI o -NOI, i aquest diftong dóna -ué a l'Isàvena i fins prop de Lavaix, però dóna -ui en cat., i aquest en part es reduí a -í (veg. *Llavorsí*, *Roni* etc.), si partim d'*estarnu-í*, es podria -rn- esvaïr dins el grup passant *u* a *v*?; llavors **Estavi* ja no quedaria lluny d'*Estavill*; àdhuc potser la -ll podria sorgir de l'aplec determinatiu **Estavi de Flamicell*? —³ Junt amb *Aster*, en les formes del nom documentades a Comenge i Bigorra, trobem sovint la var. *Astar* (ibid. p. 137), doncs coincidint amb la segona a d'*Astranué* i *Alastrué*. No sols allà: en el diploma de 859 del monestir de Gerri (p. p. Moreau II, 22v^o) hi ha *Astare Altamiri* i firmant al costat de *Atto Aster i filio meo Aster*; en un d'Alaó, a. 978, firma un *Astare* (Abadal, *Pall-Rib.* 241). A Caregue vaig recollir *Astesèro* i *Estasero* (pron. *astazéro*), com a variants d'un cognom considerat com a propi d'aquest poble de la Vall d'Assua (1959, xxxvi, 173.5). Al meu estudi de *EntreDL* vaig afegir algunes altres addicions d'interès en notes marginals de l'exemplar de mà i del d'Æbischer, *Top.* 150, s. v. *Estrac*. Altres casos del datiu bascoide en -ari, -eri, semblen trobar-se en un *Dantari(s)* d'una inscripció de Munilla de Cameros (*CIL* II, 2900, p. 375) paral·lel al nostre *Asterdumari*; i en un *Urcestar Tascaseceri(s)* —paral·lel al nostre *Tanepaeseri*—, en una inscripció bètica (*CIL* II, 2067), que sembla localitzable a la zona entre Almeria i Granada: puix que l'epítet acompanyant, *Illurconensis*, deu referir-se a Lorca, però la inscripció es trobà a Pinos-Puente. I el nom dels cèlebres cartògrafs *Viladesters*, S. XIV (Mall.?), no sé si ve realment de les etimologies en què se sol pensar (AESTUARUM...), car en tinc nota en la forma *Viladaster* en una font del S. XII.

Aston (Andorra?), V. *Estòs* (Benasc)

ASTOR, l'

Llogarets que prenen nom de la caça d'altura, dilecta a l'antiga noblesa i gent poderosa, amb el nom *astor*, del gran ocell de presa que els hi ajudava (*DECat* I, 464-5).

1) Veïnat entre Anoia i Segarra, te. de Pujalt. *Prom.*: *l'astó* a dos llocs del te. de Freixenet (1920). *Doc. ant.*: «loch del *Stor*» 1359 (*CoDoACA* XII, 62).

2) Llogaret, avui despoblat, al S. de Lleida, *GGC* 154; *IGC* l'inclou encara en te. de Lleida; Reig Vdill. (*Monogr. de Cat.*, s. v. *Astó*): prop d'Aspa, afrontant amb Artesa.

DOC. ANT. «Loch del *Estor*, 5 focs» 1359 (*CoDoACA* XII, 22); enumerat ja en doc. de 1258: «--- Casteldàsens, Margalef, Puigvert, *Saustor*, Comolons y Miravalls» (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 479) [leg. probablement «*S'Austorc* o Molons y Mir.».]

Altres NLL menors es recullen ja en el *DECat*, If-